

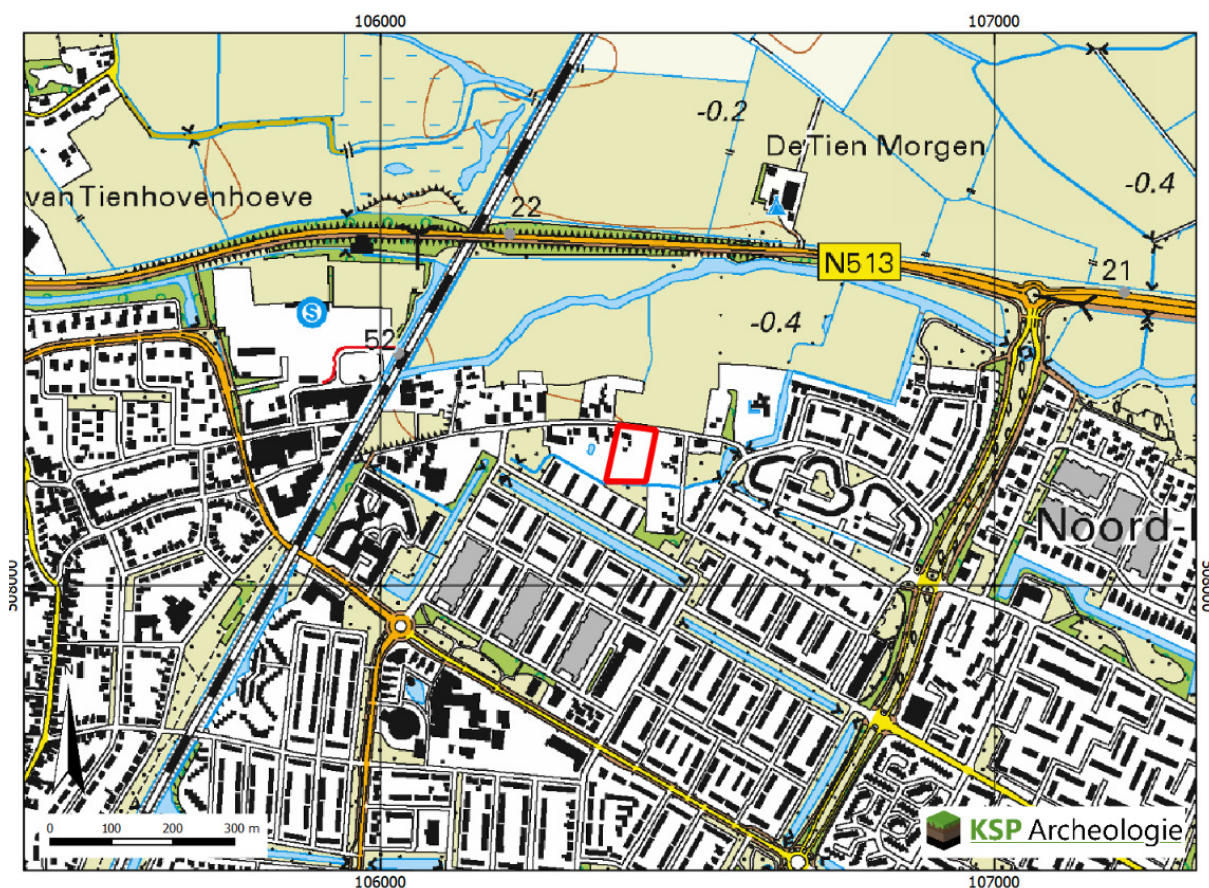
Oplegnotitie
Archeologisch onderzoek
Brakersweg 67-69 te Castricum
Gemeente Castricum

KSP Archeologie

Datum	: 22 oktober 2017
Versie	: 1.0
Projectcode	: 17164
Opsteller	: ██████████ (senior KNA Prospector)
In opdracht van	: SAB, ██████████
Bijbehorend rapport	: ██████████. (2010). <i>Archeologisch onderzoek aan de Brakersweg 67-69 te Castricum (gemeente Castricum). Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek met boringen</i> . Archeomedia Rapport A10-064-I

1. Aanleiding

In augustus 2010 is in het kader van nieuwbouwplannen op de locatie aan de Brakersweg 67-69 in Castricum een archeologisch bureau- en veldonderzoek uitgevoerd door ArcheoMedia (██████████ 2010). Het rapport is indertijd niet beoordeeld door de gemeente. Omdat het project nu weer wordt opgepakt, is het rapport in juni 2017 alsnog beoordeeld door NMF erfgoedadvies namens de gemeente Castricum. Naar aanleiding van deze beoordeling zijn een aantal inhoudelijke opmerkingen gemaakt waardoor de conclusies en aanbevelingen van het rapport niet onderschreven kunnen worden. Het advies is om het rapport aan de hand van de gemaakte opmerkingen aan te passen en vervolgens opnieuw aan de gemeente voor te leggen. Het bedrijf ArcheoMedia is echter gestopt met de uitvoering van archeologisch onderzoek. Daarom is KSP Archeologie benaderd om de inhoudelijke opmerkingen te bekijken en te verwerken in een oplegnotitie.

Figuur 1: Het plangebied op de topografische kaart schaal 1:25.000 (bron: Kadaster).

2. Beoordeling

2.1 Conformiteit met Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie versie 4.0

Het onderzoek is indertijd uitgevoerd op basis van de KNA 3.1. Inmiddels wordt gewerkt conform KNA versie 4.0. In het bureauonderzoek komen alle specificaties zoals die worden genoemd in de KNA 4.0 aan bod. Het beleidskader waarin het onderzoek wordt geplaatst, is echter niet meer up-to-date maar dat wordt met deze oplegnotitie aangevuld (zie volgende paragraaf). De rapportage van het inventariserend veldonderzoek voldoet ook aan de KNA 4.0, alle vereiste punten zijn beschreven. De inmiddels verouderde versie KNA 3.1 heeft dus geen consequenties gehad voor de aanpak van het onderzoek.

2.2 Inhoudelijke opmerkingen

p.4, aanleiding onderzoek, er staat: "*De archeologische aanleiding t/m noodzakelijk gesteld*". Onduidelijk is waarom het provinciale beleid als aanleiding wordt aangegeven. De gemeente is bevoegd gezag en de plannen moeten getoetst worden aan het bestemmingsplan, zie ook volgende opmerking.

Verzoek: duidelijk aangegeven waarom provinciaal beleid als uitgangspunt wordt gebruikt, of deze passage geheel te herschrijven.

p.4, beleidskader

Graag het volgende opnemen:

- wat is het vigerend bestemmingsplan?
- wat staat er op de plankaart en in de planregels ten aanzien van archeologie?
- passen de voorgenomen ontwikkelingen binnen de kaders van het bestemmingsplan?

De onderstaande tekst dient als vervanging van de beschrijving van het beleidskader op p. 4.

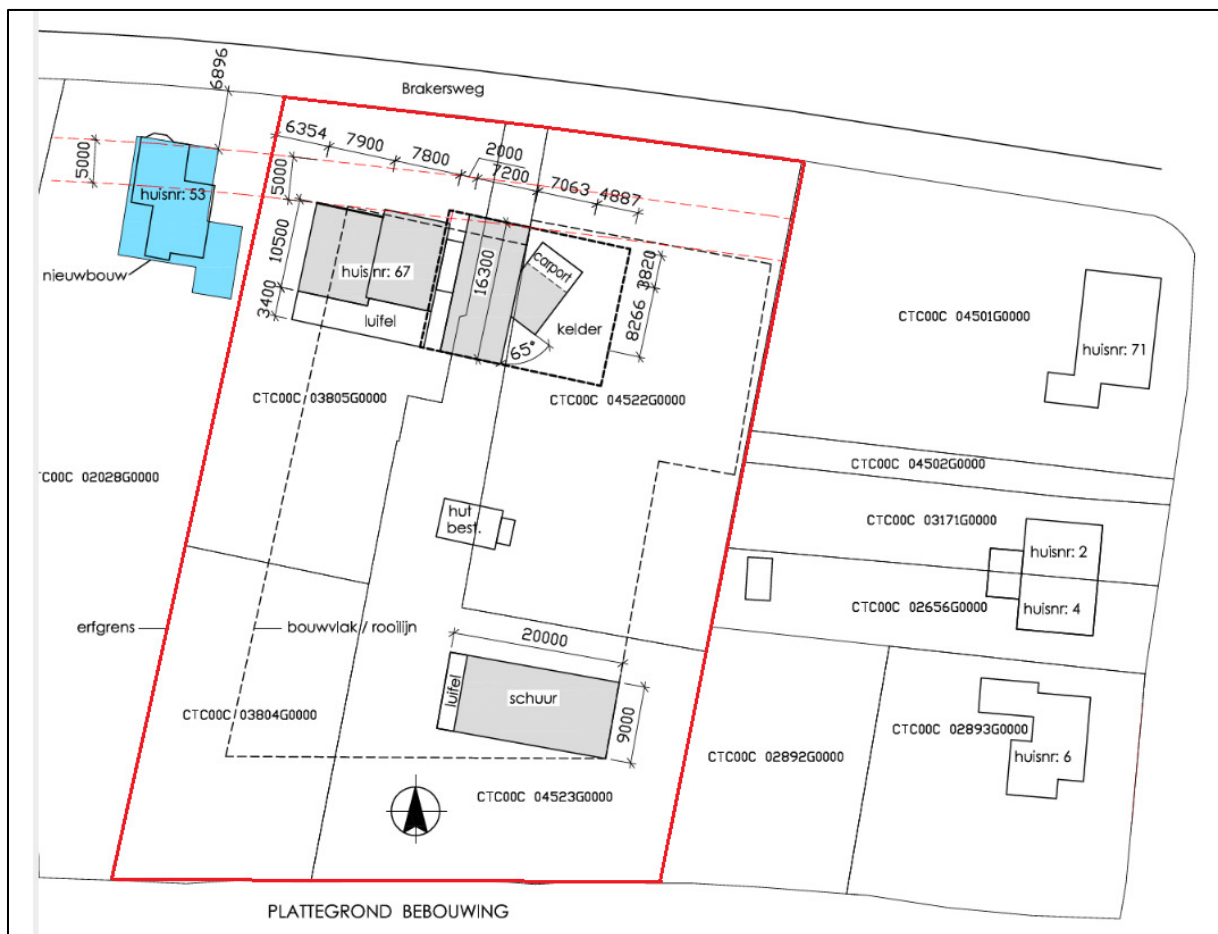
Het wettelijk kader voor de archeologische monumentenzorg is vastgelegd in de Erfgoedwet. Naar aanleiding hiervan houden gemeenten bij de vaststelling van een bestemmingsplan of het verlenen van een vergunning altijd rekening met in de grond aanwezige dan wel te verwachten archeologische waarden (Wet ruimtelijke ordening).

In het vigerende bestemmingsplan Castricum Noord, Oost en West (12-02-2009) is de dubbelbestemming Waarde – Archeologie opgenomen. Dit betekent dat er geen bouwwerken mogen worden gerealiseerd zonder dat archeologisch onderzoek wordt uitgevoerd waaruit blijkt dat de bestemming Waarde – Archeologie moet worden toegevoegd of kan worden verwijderd (www.ruimtelijkeplannen.nl). Aangezien binnen het plangebied een nieuwe woning met kelder en schuur wordt gerealiseerd (zie volgende alinea en (Figuur 2), is volgens het bestemmingsplan archeologisch onderzoek noodzakelijk.

Binnen het plangebied met een oppervlakte van ca. 5.500 m² zal het kassencomplex en de huidige woning worden gesloopt. In het noordelijk deel zal een nieuwe woning (ca. 402 m²) met een schuur (180 m²) ten zuiden daarvan worden gerealiseerd. Onder het oostelijke deel van de woning zal een kelder worden aangelegd met een oppervlakte van ca. 328 m² tot een diepte van 3,5 – 4,0 m beneden maaiveld (Figuur 2).

In tegenstelling tot het vigerende bestemmingsplan worden volgens de archeologische maatregelenkaart van de gemeente Castricum wel bouwwerken binnen kleine plangebieden toegestaan zonder archeologisch onderzoek. Het plangebied wordt met een oppervlakte van ca. 5.500 m² echter als relatief groot gezien waarvoor wel onderzoek wordt gevraagd. Volgens de archeologische beleidskaart van de

gemeente Castricum ligt het plangebied namelijk in de verwachtingszone 5 van het Oer-IJ gebied. Op de maatregelenkaart is dit verwachtingsgebied ingedeeld bij categorie 4 waarvoor een onderzoekseis geldt bij plangebieden groter dan 500 m² en bodemingrepen dieper dan 40 cm.

Figuur 2: Inrichtingsplan (Evelo Architecten, 6 oktober 2017).

p.4, toekomstige verstoringen.

Verzoek: ook opnemen of er geheid gaat worden. En wat het gemeentelijk beleid is ten aanzien van heien (wordt dit verstorend geacht of niet).

De woning zal geheel op palen worden gefundeerd om de benodigde trekcapaciteit te genereren en om wisselend zakkingsgedrag te voorkomen. Op dit moment wordt gewerkt aan een palenplan.

De gemeente Castricum is bezig met het opstellen van een duidelijk beleid voor de omgang met heipalen ten aanzien van de verstoring van het archeologische bodemarchief. Op dit moment heeft de gemeente nog geen document beschikbaar dat voor het heiplan als uitgangspunt kan worden genomen. Linda Verniers van NMF Erfgoedadvies heeft namens de gemeente aangegeven dat in enkele gevallen heipalen worden toegestaan maar daar zijn wel voorwaarden aan verbonden. Zo moet er ruimte blijven voor archeologisch onderzoek in de toekomst dus dat betekent dat de palen niet te dicht bij elkaar mogen staan. Ook is van belang dat er informatie over de balkenlaag bekend is. Het advies is dan ook om bij deze oplegnotitie het palenplan met bijbehorende balkenlaag en ontgravingsdiepte mee te leveren.

p.13, tweede alinea, er staat: *"Gezien de t/m Nieuwe Tijd".*

Deze zin loopt niet waardoor onduidelijk is wat er nu staat.

Graag helder aangeven of er nu wel of geen hoge archeologische verwachting is ten aanzien van het onderzoeksgebied.

Hoewel er weinig gegevens beschikbaar zijn van gravend archeologisch onderzoek in de directe omgeving van de onderzoekslocatie geldt voor het plangebied op basis van de verwachte landschappelijke ligging een hoge archeologische verwachting voor sporen en resten van menselijke activiteit en bewoning van de Late Bronstijd tot in de Late Middeleeuwen en/of vroege fasen van de Nieuwe tijd.

p.19, vraag 1, er staat: *"De archeologische verwachting t/m Nieuwe tijd."*

Deze zin loopt niet waardoor onduidelijk is wat er bedoeld wordt.

Verzoek: graag helder formuleren.

Op basis van de verwachte landschappelijke ligging geldt er een hoge archeologische verwachting voor menselijke activiteit en bewoningssporen en -resten vanaf de Late Bronstijd tot in de Late Middeleeuwen en/of vroege fasen van de Nieuwe tijd.

p.19, vraag 5, er staat: *"De archeologische verwachting is tijdens dit onderzoek niet bevestigd. Derhalve kan deze ter plaatse naar laag worden bijgesteld."*

Het gaat om een verkennend booronderzoek. Onduidelijk is hoe op basis van het verkennende bodemonderzoek conclusies over de archeologische verwachting zijn getrokken. Toelichting: het gaat om een verkennend booronderzoek, dat zegt enkel wat over de mate van intactheid van de bodem. Het eventuele ontbreken van archeologische indicatoren zegt niets. In welke mate is de bodemopbouw afwijkend dat dit resulteert in een lagere archeologische verwachting? Nota bene, zie ook vraag 2, waarin expliciet wordt aangegeven dat de bodemopbouw overeenkomt met de te verwachten bodemopbouw. Onduidelijk is dan ook op basis van welke gegevens de archeologische verwachting naar beneden wordt bijgesteld.

Verzoek is goed te onderbouwen op basis van welke resultaten uit het verkennende booronderzoek er conclusies over de archeologische verwachting kunnen worden getrokken.

In het rapport is een inconsequentie aanwezig bij de beschrijving van de onderzoeksopzet en de verantwoording van de gekozen onderzoeksmethode (Van der Ham 2016, p.15). Bij de onderzoeksopzet wordt aangegeven dat het een verkennend booronderzoek betreft waarbij wordt gelet op mogelijk bewaard gebleven bodem- en bewoningsslagen vanaf de Late Bronstijd tot en met Nieuwe tijd en in welke conditie deze zich bevinden. Dit onderzoek is dus zoals in de opmerking hierboven aangegeven gericht op de bodemopbouw en de intactheid daarvan. Bij de verantwoording van de gekozen onderzoeksmethode staat in het rapport dat het de verwachting is dat de archeologische indicatoren die volgens het bureauonderzoek aanwezig kunnen zijn, in de boringen herkend zullen worden. Voor het opsporen van archeologische indicatoren is echter een karterend booronderzoek nodig. Een karterend booronderzoek wordt gekenmerkt door een hogere boordichtheid dan een verkennend booronderzoek.

Bij vraag 4 op p. 19 wordt gesteld dat er geen aanwijzingen zijn gevonden voor intacte archeologische (vondstrijke) nederzettingen en dat daarmee de verwachting naar laag kan worden bijgesteld (vraag 5). De boordichtheid is echter te laag geweest (verkennd) om vondsten/vondstlagen uit te sluiten.

De verwachting zou wel naar laag kunnen worden bijgesteld als de bodemopbouw is verstoord tot in het niveau waarop de archeologische resten worden verwacht. Het archeologische niveau wordt in de top van de kwelderafzettingen/Oer-IJ afzettingen verwacht en ligt naar verwachting onder een cultuurdek dat vanaf de Middeleeuwen en in de Nieuwe tijd is opgebracht ten behoeve van het gebruik als land-/tuinbouwgrond. Van den Ham (2010) geeft aan dat de bodem op basis van de boringen bestaat uit recente tuinbouwgronden in de bovenlaag tot 0,6 – 0,8 m beneden maaiveld met een onderliggende natuurlijke bodem (Oer-IJ afzettingen). Hij voegt eraan toe dat de scherpe grens tussen de donkere bovenlaag en de lichtgrijze onderlaag in boring 3 erop wijst dat de natuurlijke bodem hier is afgetopt. In de andere boringen is geen duidelijke aftopping vastgesteld. Deze interpretatie in het rapport geeft aan dat de bodem ter plaatse niet diep is verstoord en dat het potentiële archeologische niveau onder de recente tuinbouwgronden/ cultuurdek (deels) intact is. Dit betekent dat de archeologische verwachting op basis van deze verkennende boringen niet naar laag kan worden bijgesteld.

p.19, vraag 6

Op basis van de huidige onderbouwing van de conclusies kan dit niet worden onderschreven. Afhankelijk of er een betere onderbouwing komt, dit zonodig aanpassen.

6. In welke mate worden eventueel aanwezige archeologische resten als gevolg van de voorgenomen plannen bedreigd?

Zoals hierboven is aangegeven, kan de archeologische verwachting op basis van dit verkennende onderzoek niet naar laag worden bijgesteld. Door de nieuwbouw van de woning en de aanleg van de kelder wordt het archeologische bodemarchief bedreigd dat vanaf 0,6 – 0,8 m beneden maaiveld wordt verwacht.

p.19, vraag 7

Op basis van de huidige onderbouwing van de conclusies kan dit niet worden onderschreven. Afhankelijk of er een betere onderbouwing komt, dit zonodig aanpassen.

7. Hoe kan een verstoring als gevolg van de geplande activiteiten door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Wanneer de graafwerkzaamheden voor de nieuwe woning en schuur beperkt blijven tot 0,8 m beneden maaiveld en de heipalen op voldoende afstand van elkaar worden geplaatst, zal de aantasting van het archeologische bodemarchief op deze plaats gering zijn. Naast de woning zal echter een kelder worden uitgegraven met een oppervlakte van ca. 365 m² tot een diepte van 3,5 – 4,0 m onder Peil. Als een vindplaats aanwezig is, zal deze geheel worden weggegraven.

Overige opmerkingen

Indien de onderbouwing naar een lagere bijstelling van de verwachting ten aanzien van archeologie niet beter kan worden onderbouwd, heeft dit consequenties voor de conclusies en aanbevelingen in het rapport die daar op dienen te worden aangepast.

Op basis van het rapport is geen betere onderbouwing mogelijk om de verwachting naar laag bij te stellen. Het booronderzoek heeft een verkennend karakter gehad en daarbij zijn geen bodemverstoringen aangetroffen. Er is sprake van een (grotendeels) intacte bodemopbouw en potentieel archeologisch niveau onder de recente tuinbouwgrond (zie punt 3).

3. Conclusie en advies

De hoge verwachting in het bureauonderzoek voor vindplaatsen vanaf de Late Bronstijd tot en met de Late Middeleeuwen en/of vroege fasen van de Nieuwe tijd blijft gehandhaafd vanwege de (grotendeels)

intacte bodemopbouw. Het potentiële archeologisch niveau wordt vanaf ca. 0,6 – 0,8 m beneden maaiveld verwacht.

Het advies is om een karterend booronderzoek uit te voeren dat is gericht op het opsporen van archeologische indicatoren om vast te stellen of binnen het plangebied een vindplaats aanwezig is. Aan de hand van de Leidraad inventariserend veldonderzoek, Deel karterend booronderzoek (Tol e.a. 2012) wordt een booronderzoek aanbevolen in een grid van 17 x 20 m (methode C3, ca. 30 boringen per hectare). Deze methode is karterend voor nederzettingen met een matig hoge vondstrooiing van overwegend aardewerk in klei.

Het totaal aantal boringen voor het complete plangebied met een oppervlakte van ca. 5.500 m² komt hiermee op 16 boringen. Het voordeel van onderzoek voor het complete plangebied is dat als er geen aanwijzingen worden gevonden voor een vindplaats, de dubbelstemming archeologie voor het hele plangebied kan worden verwijderd. Anderzijds kan mogelijk beter rekening worden gehouden met archeologische resten als die worden aangetroffen.

Wanneer het geen probleem is om de dubbelbestemming archeologie op de rest van het terrein te handhaven, kan er ook voor worden gekozen om het booronderzoek alleen te richten op de nieuwbouwlocaties. Het voorstel is dan om 4 boringen ter plaatse van de nieuwe woning/kelder te zetten en 2 boringen ter plaatse van de schuur.

KSP Archeologie

KSP Archeologie
Vleugelstraat 15
6922 JM Duiven

www.ksparcheologie.nl
info@ksparcheologie.nl
06 43 65 63 85/87